

Název předmětu: Ochrana obyvatelstva a IZS

Téma: Role AČR v rámci IZS

Cíl:

Student zná úlohu a postavení AČR v rámci IZS.

Úkoly pro samostatnou práci:

Studium povinné literatury, vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma z oblasti legislativy vztahující se k úloze AČR v rámci IZS o rozsahu 5 normostran textu, seminární práce budou prezentovány na semináři.

Povinná literatura:

ŠENOVSKEÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. SPBI Spektrum. Červená řada. ISBN 978-80-7385-007-4. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:23b64bb0-d92e-11e4-8565-005056827e52>

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

Doporučená literatura:

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

Obsah:

1) Základní pojmy

Ostatní složky podle § 4, odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. „*poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání*“. Dle § 4, odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. patří mezi ostatní složky IZS mimo jiné vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil.

Ozbrojené síly ČR se člení dle § 3, odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, na:

- a) Armádu České republiky (AČR)
- b) Vojenskou kancelář prezidenta republiky
- c) Hradní stráž

Dle § 9 zákona č. 219/1999 Sb. je základním úkolem ozbrojených sil „*připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.*“

Armáda ČR (AČR) může být mimo to dle § 14, odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb. použita k plnění následujících úkolů:

- „a) ke střežení objektů důležitých pro obranu státu,*
- b) k plnění úkolů Policie České republiky, pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou,*
- c) k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy,*
- d) k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,*
- e) k letecké dopravě ústavních činitelů,*
- f) k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy,*
- g) k zabezpečení dopravy pro vlastní potřeby,*
- h) k poskytování leteckých služeb,*
- i) k zabezpečování dopravy na základě rozhodnutí vlády,*
- j) k zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí,*
- k) k plnění humanitárních úkolů civilní obrany.“*

K plnění těchto úkolů mohou být vysláni i příslušníci Hradní stráže, avšak § 28, odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb. tak může být učiněno pouze se souhlasem prezidenta republiky.

Dle § 18, odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb. mohou vyžadovat nasazení AČR hejtmani krajů a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k mimořádné události, u náčelníka Generálního štábu AČR (NGŠ AČR), který o nasazení sil a prostředků AČR rozhodne. Hrozí-li při mimořádné události nebezpečí z prodlení, mohou dle § 18, odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb. „*vyžadovat použití armády k záchranným pracím osoby uvedené v odstavci 1 nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany u velitele vojenského útvaru nebo náčelníka vojenského zařízení, které jsou nejbližší místu pohromy. Velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení prostřednictvím svých nadřízených informují neprodleně náčelníka Generálního štábu o nasazení armády k záchranným pracím.*“

„*Je-li ohrožena podstatná část území České republiky, rozhoduje*“, dle § 18, odst. 3 zákona č. 219/1999 Sb., „*o použití armády k záchranným pracím při pohromě vláda na návrh ministra vnitra.*“

2) Záchranné útvary AČR

V roce 1989 fungovaly v tehdejší ČSR 3 pluky civilní obrany (CO):

- a) 1. pluk CO v Kutné hoře
- b) 4. pluk CO ve Varnsdorfu
- c) 7. pluk CO v Bučovicích

Tyto pluky se před rokem 1989 účastnily záchranných prací při řadě živelních pohrom a havárií, např. v roce 1965 při povodních na Slovensku nebo likvidace následků zřícení jugoslávského letadla v roce 1972.

Po roce 1989 došlo ve struktuře vojenských záchranných útvarů k zásadním změnám. Nejprve byly v roce 1991 jednotlivé pluky CO reorganizovány na vojenské záchranné pluky civilní obrany. Součástí této reorganizace bylo vytvoření nového 21. vojenského záchranného pluku CO v Kozlově. O rok později, v roce 1992, byl vytvořen ještě 12. vojenský záchranný pluk CO v Jindřichově Hradci. Na začátku roku 1993 bylo tedy na území ČR dislokováno celkem 5 vojenských záchranných pluků CO:

- a) 1. vojenský záchranný pluk civilní obrany v Kutné hoře
- b) 2. vojenský záchranný pluk civilní obrany v Bučovicích
- c) 11. vojenský záchranný pluk civilní obrany ve Varnsdorfu
- d) 12. vojenský záchranný pluk civilní obrany v Jindřichově Hradci
- e) 21. vojenský záchranný pluk civilní obrany v Kozlově

V roce 1993 přešli vojenské záchranné pluky CO do podřízenosti nově vzniklého Hlavního úřadu pro civilní ochranu. V roce 1994 byly pluky přejmenovány na vojenské záchranné pluky civilní ochrany a současně byly přečíslovány. Ve stejném roce došlo k přestěhování vojenského záchranného pluku CO ve Varnsdorfu do Rakovníka. Dislokace a číslování vojenských záchranných pluků CO byla na konce roku 1994 následující:

- a) 71. vojenský záchranný pluk civilní ochrany v Kutné hoře
- b) 72. vojenský záchranný pluk civilní ochrany v Jindřichově Hradci
- c) 73. vojenský záchranný pluk civilní ochrany v Rakovníku
- d) 74. vojenský záchranný pluk civilní ochrany v Bučovicích
- e) 75. vojenský záchranný pluk civilní ochrany v Kozlově

S účinností od 1. 1. 1997 byly všechny uvedené pluky reorganizovány na záchranné a výcvikové základny. Ve stejném roce byla 75. záchranná a výcviková základna přemístěna z Kozlova do Olomouce.

V roce 2004 došlo v souvislosti s profesionalizací AČR k reorganizaci záchranných a výcvikových základen na samostatné záchranné prapory. Ze 75. záchranné a výcvikové základny byly ponechány dva záchranné prapory, jeden dislokovaný v Olomouci a druhý v Hlučíně. Situace na konci roku 2004 byla následující:

- a) 152. záchranný prapor v Kutné hoře
- b) 153. záchranný prapor v Jindřichově Hradci
- c) 154. záchranný prapor v Rakovníku

- d) 155. záchranný prapor v Bučovicích
- e) 156. záchranný prapor v Olomouci
- f) 157. záchranný prapor v Hlučíně

Při reorganizaci v roce 2008 byl zrušen 152. záchranný prapor v Kutné hoře. Současně byly 153. a 155. záchranný prapor transformovány na lehké motorizované prapory. Následně byl 157. záchranný prapor v Hlučíně s účinností od 1. 1. 2009 převeden pod HZS ČR a stal se tak záchranným útvarům HZS. Zbylé 2 záchranná prapory byly v roce 2008 reorganizovány na samostatné záchranné roty. Při reorganizaci v roce 2013 ztratily záchranné roty svou samostatnost a byly včleněny do ženijních praporů. V současnosti jsou tedy na území ČR dislokovány následující 2 záchranné prapory:

- a) záchranná rota 151. ženijního praporu v Rakovníku
- b) záchranná rota 153. ženijního praporu v Olomouci

Obě záchranné roty jsou určeny primárně pro nasazení při záchranných a likvidačních pracích v rámci IZS a k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany.